

EFEKTYWNE PRAWO W EFEKTYWNYM PAŃSTWIE

Rola i znaczenie prawników w prowadzeniu spraw o wykorzystanie seksualne dzieci – regulacje i przyjęte rozwiązania - Niemcy

Autor opracowania:

Prof. dr hab. Ewa Tuora-Schwierskott

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

INSTYTUT PRAWA USTROJOWEGO

FUNDUSZ
SPRAWIEDLIWOŚCI

„Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości”

Opracowanie przygotowane w ramach projektu:
Efektywne prawo w efektywnym państwie. Uwarunkowania lokalne w kontekście globalnym, wobec wyzwań XXI w. w walce z przestępczością.

**FUNDACJA
INSTYTUT
PRAWA
USTROJOWEGO**

www.ipu.org.pl
<https://efektywne-prawo.org.pl/>

<https://www.facebook.com/fundaciaipu>

fundacja@ipu.org.pl

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Rola prawników w prowadzeniu spraw o wykorzystywanie seksualne dzieci	5
1.1. Uwagi ogólne.....	5
1.2. Rola sędziego w postępowaniu karnym	5
1.3. Kurator dziecka – procesowy radca prawny.....	6
2. Rola adwokata w postępowaniu karnym.....	8
3. Normy prawne – zmiany w ustawodawstwie.....	9
3.1. Uwagi ogólne.....	9
3.2. Reforma prawa karnego – Kodeksu karnego StGB.....	9
3.3. Zmiany w Kodeksie postępowania karnego StPO.....	9
4. Przykłady z orzecznictwa a rola obrońców w postępowaniu dowodowym	12
Podsumowanie.....	14
Bibliografia.....	15

Wprowadzenie

Statystyki przestępczości wskazują, że istnieje pokaźne zapotrzebowanie na działalność prawników związaną z prowadzeniem spraw o wykorzystanie seksualne dzieci. W 2019 r. niemiecka policja prowadziła 12 260 przypadków pornografii dziecięcej, czyli o 65 proc. więcej niż w 2018 r. Jednocześnie liczba przypadków wykorzystywania seksualnego dzieci wzrosła o około dziewięć procent do około 15 900 przypadków¹.

Badania wskazują, że o wykorzystywanie seksualne dzieci oskarżanych jest wiele niewinnych osób. „Studia wskazują, że procent fałszywych oskarżeń jest niewiarygodnie wysoki, i wynosi od 20 do 70 %, w zależności od badania”². Znaczna część nieprawdziwych oskarżeń powstaje podczas procesów rozwodowych. Tu należy wskazać na szczególną rolę prawników a w szczególności sędziów, którzy powinni tego typu oskarżenia traktować wyjątkowo ostrożnie.

¹ <https://beauftragte-missbrauch.de/themen/definition/zahlen-zu-sexuellem-kindesmissbrauch-in-deutschland>, dostęp z dnia 22.08.2022, E. Tuora- Schwierskott, Rozwiązania w Republice Federalnej Niemiec na temat oferty pomocowej/profilaktyki skierowanej wobec potencjalnych sprawców wykorzystania seksualnego dzieci, str. 2-3, www.efektywne-prawo.pl, Fundacja Instytut Prawa Ustrojowego 2022.

² https://de.statista.com/themen/800/sexual-und-drogendelikte/#dossierContents__outerWrapper, dostęp z dnia 13.09.2022; <https://www.sexualstrafrecht.hamburg/falschbeschuldigung/falschbeschuldigung-statistik/>, dostęp z dnia 13.09.2022.

1. Rola prawników w prowadzeniu spraw o wykorzystywanie seksualne dzieci

1.1. Uwagi ogólne

Doświadczenie prawników podejmujących się obrony osób, które dopuściły się wykorzystywania seksualnego dzieci jest jednoznaczne: najskuteczniejszą metodą zapobiegawczą przed wykorzystywaniem seksualnym jest podjęcie wszelkich środków w celu ochrony dzieci³. Ochrona dzieci polega na wszelkiego typu edukacji dzieci i rodziców. Edukacja ta polega na uświadamianiu niebezpieczeństw i uczenia dziecka sprzeciwu. Leczenie sprawców oraz sankcje prawne odgrywają ważną, aczkolwiek wtórną rolę, albowiem najważniejsze jest zapobieganie powstawaniu zagrożeń i popełnianiu przestępstw.

Prawnicy działając w wymiarze sprawiedliwości w sprawach z zakresu wykorzystywania seksualnego dzieci jako część organów wymiaru sprawiedliwości. Ich zadania w niemieckim systemie prawnym zostały nakreślone przez akty prawne w postaci przykładowo Kodeksu postępowania karnego (StPO) oraz Kodeksu karnego (StGB), Ustawy o ustroju sądów powszechnych – (Gerichtsverfassungsgesetz), Ustawy o sądach rodzinnych (FamFG – dosłownie Ustawie o postępowaniu w sprawach rodzinnych i dobrowolnego sądownictwa).

Szczególne znaczenie należy przypisać także sędziom w postępowaniu karnym oraz wyspecjalizowanemu personelowi prawniczemu, który został wprowadzony do postępowania karnego na mocy zmian ustawodawczych w 2021 roku.

1.2. Rola sędziego w postępowaniu karnym

W 2021 roku wprowadzono także zmiany w Ustawie o ustroju sądów powszechnych (Gerichtsverfassungsgesetz)⁴. Na mocy § 23 ust. 3 tej Ustawy sędziowie w sprawach rodzinnych powinni posiadać odpowiednią wiedzę z zakresu prawa rodzinnego, w szczególności praw dziecka, rodzinnego prawa procesowego oraz wiedzę na temat

³ Dr. Franz Ziegler, Psychologe, Gewalt gegen Kinder, Konzept für eine umfassende Prävention, Familie & Gesellschaft, Sonderreihe des Bulletins Familienfragen, Bundesamt für Sozialversicherung, 2005, str. 15 i nast., Frommel, w: Kindhäuser / Neumann / Paeffgen (Hrsg.), Strafgesetzbuch, NK-StGB (wydanie 5, 2017) § 176 Rn. 5.

⁴ Ustawa o ustroju sądów powszechnych – Gerichtsverfassungsgesetz z dnia 9 maja 1975 (BGBl. I S. 1077), ostatnia zmiana 7 lipca 2021 (BGBl. I S. 2363), <https://www.gesetze-im-internet.de/gvg/BJNR005130950.html>, dostęp z dnia 13.09.2022.

ustawodawstwa z zakresu opieki społecznej dla młodzieży. Ponadto powinni mieć weryfikowalną wiedzę na temat psychologii, a zwłaszcza psychologii rozwojowej dziecka oraz komunikacji z dziećmi⁵. Prowadzenie postępowania sądowego może podjąć się jedynie taki sędzia, który tę wiedzę już posiada lub należy się wkrótce spodziewać, że taką wiedzę posiada⁶. Wymogi te mają ogromne znaczenie, albowiem sędzia powinien być dobrze przygotowany do oceny zachowania dziecka w postępowaniu sądowym w celu uniknięcia błędów w orzecznictwie. Wymóg kwalifikacji sędziów rodzinnych powinien być praktyką w sądownictwie, albowiem znacząco przyczynia się do poprawy jakości orzecznictwa i właściwej oceny zachowania pokrzywdzonego.

1.3. Kurator dziecka – procesowy radca prawny

Kolejną zmianą wprowadzoną na mocy ostatniej reformy jest procesowy radca prawny. W postępowaniu sądowym obowiązkiem sądu jest przyznanie dziecku pomocy w postaci procesowego radcy prawnego (Verfahrensbeistand) w postępowaniu karnym zgodnie z § 158 ust. 1 pkt 1 Ustawy o sądach rodzinnych FamFG⁷, o ile jest to konieczne do ochrony interesów dziecka. Taki procesowy radca prawny powinien zostać wyznaczony na jak najwcześniejszym etapie postępowania (§ 158 ust. 1 pkt 2 FamFG). W § 158 ust. 2 FamFG postanowiono, że podjęcie określonych kroków postępowania musi zostać poprzedzone konsultacją dziecka z jego procesowym radcą prawnym. Obejmuje to przykładowo częściowe lub całkowite odebranie opieki nad dzieckiem z §§ 1666 i 1666a Kodeksu cywilny BGB⁸. Postanowienie to ma ogromne znaczenie, albowiem można w ten sposób można wykluczyć dalszą traumatyzację dziecka.

Procesowym radcą dziecka mogą zostać osoby, które wykazały się odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi przed sądem. Mogą to być prawnicy a w rozumieniu § 158 ust. 1 FamFG ale także osoba, która posiada podstawową wiedzę z zakresu prawa rodzinnego, praw dziecka, oraz jest biegła w zakresie opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz posiada doskonałą wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej dziecka i znane są jej przyjazne dzieciom techniki

⁵ § 23 ust. 3 zdanie 1 Ustawy o ustroju sądów powszechnych – Gerichtsverfassungsgesetz.

⁶ § 23 ust. 3 zdanie 2 Ustawy o ustroju sądów powszechnych – Gerichtsverfassungsgesetz.

⁷ Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit z dnia 17 grudnia 2008 (BGBl. I S. 2586, 2587), ostatnia zmiana 24 czerwca 2022 (BGBl. I S. 959).

⁸ Niemiecki Kodeks cywilny - Bürgerliches Gesetzbuch (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), zmieniony ostatnio w dniu 15 lipca 15. Juli 2022 (BGBl. I S. 1146).

konwersacyjne – w celu uzyskania od dziecka prawdziwych informacji bez powodowania dodatkowych obciążeń psychicznych. Procesowy radca prawny jest szczególnym rodzajem kuratora sądowego.

2. Rola adwokata w postępowaniu karnym

Zadaniem adwokata, który podejmuje się obrony sprawcy wykorzystywania seksualnego dziecka będzie wskazanie na poprawność przeprowadzenia procesu sądowego z Kodeksem postępowania karnego oraz właściwa kwalifikacja czynu i wskazanie, czy wystąpiły okoliczności łagodzące. Dlatego też prawnicy – adwokaci, którzy podejmują się prowadzenia spraw o wykorzystywanie seksualne dzieci, to zwykle prawnicy, którzy się w tej dziedzinie wyspecjalizowali.

Profesjonalne postępowanie prawnika wobec sprawcy wykorzystania seksualnego dziecka oraz w postępowaniu karnym przed wszystkimi kolejnymi organami ścigania polega na zachowaniu zawodowego dystansu i fachowym poradnictwie prawnym.

3. Normy prawne – zmiany w ustawodawstwie

3.1. Uwagi ogólne

W Republice Federalnej Niemiec wprowadzono zmiany zarówno w 2021 roku szereg zmiany, które mają za zadanie poprawić skuteczność postępowania sądowego. Zmiany przeprowadzono głównie w Kodeksie postępowania karnego StPO jak i w Kodeksie karnym StGB, które mają na celu skuteczniejsze ściganie przestępstw wykorzystywania seksualnego dzieci.

3.2. Reforma prawa karnego – Kodeksu karnego StGB

Zmiany jakie zostały przeprowadzone w niemieckim Kodeksie karnym StGB to przede wszystkim zawieszenie przedawnienia zgodnie z § 78b Kodeksu karnego StGB. Przedawnienie zatem nie biegnie w stosunku do pokrzywdzonego do chwili ukończenia przez niego trzydziestego roku życia i dotyczy czynów określonych w § 182 StGB (seksualne wykorzystanie nieletniego) oraz przestępstwie rozpowszechniania, nabywania i posiadania pism z pornografią dziecięcą, które odzwierciedla rzeczywiste zdarzenie (§ 184b ust. 1 nr 3 StGB). Oznacza to, że bieg przedawnienia czynu rozpoczyna się z chwilą ukończenia przez pokrzywdzonego trzydziestego roku życia a termin przedawnienia wynosi pięć lat⁹.

3.3. Zmiany w Kodeksie postępowania karnego StPO

Ze względu na zmiany wprowadzone w niemieckim Kodeksie karnym StGB konieczne było wprowadzenie odpowiednich zmian także w niemieckim Kodeksie postępowania karnego StPO.

Prawo do odmowy zeznań osób objętych tajemnicą zawodową zostało znowelizowane w postanowieniu § 53 ust. 2 zdanie 2 pkt 2 niemieckiego Kodeksu postępowania karnego StPO

⁹ Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks karny w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl, str. 148 i 264; por. także E. Tuora- Schwierskott, Rozwiązania w Republice Federalnej Niemiec na temat oferty pomocowej/profilaktyki skierowanej wobec potencjalnych sprawców wykorzystania seksualnego dzieci, str. 11 i nast., www.efektywne-prawo.pl, Fundacja Instytut Prawa Ustrojowego 2022.

poprzez wyszczególnienie postanowień zawartych w §§ 174 do 174c, 176a, 176b niemieckiego Kodeksu karnego StGB.

Zmiany redakcyjne wprowadzono również do postanowień dotyczących postępowania w przypadku inwigilacji telekomunikacyjnej (art. 100a niemieckiego Kodeksu postępowania karnego StPO), danych komunikacyjnych gromadzonych pod kątem wyszukiwania w Internecie (art. 100b StPO) oraz gromadzenia danych dotyczących wykorzystania środków telekomunikacyjnych (art. 100g StPO). Przeprowadzone zmiany miały na celu umożliwienie skutecznego ścigania karnego w zakresie wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, a jednocześnie miały na celu „zwiększenie możliwości wykrywania i zniwelowania efektu zachęty – najczęściej zamkniętych – forów internetowych służących wymianie treści z pornografią dziecięcą”¹⁰.

Tak zatem istnieje możliwość zastosowania obserwacji telekomunikacji w myśl § 100a, § 100b oraz 100g StPO, w przypadku podejrzenia popełnienia czynów określonych w §§ 176 ust. 1, 176c, 176d oraz § 184b ust. 1 zdanie 1 i ust. 2 StGB¹¹, czyli czynów określonych jako obcowanie płciowe z dzieckiem, ciężkie wykorzystywanie seksualne dzieci, wykorzystywanie seksualne dzieci ze skutkiem śmiertelnym, rozpowszechnianie, nabywanie i posiadanie pism z pornografią dziecięcą¹². Ze środków tych korzystają obecnie przede wszystkim organy ścigania w postaci Policji i prokuratury.

Zmieniono także zasady stosowania aresztu tymczasowego wprowadzając możliwość jego zastosowania w przypadku podejrzenia popełnienia poważnego przestępstwa przemocy seksualnej wobec dzieci zgodnie z § 176c niemieckiego Kodeksu karnego StGB i przemocy seksualnej wobec dzieci ze skutkiem śmiertelnym zgodnie z postanowieniem § 176d StGB do katalogu podstaw tymczasowego aresztowania za poważne przestępstwa w § 112 ust. 3¹³ niemieckiego Kodeksu postępowania karnego StPO. Dotychczas ten rodzaj aresztowania był zarezerwowany dla sprawców, wobec których istniało ryzyko ucieczki, matactwa lub sytuacji,

¹⁰ Opinia Policji Kryminalnej KriPO: <https://kripoz.de/Kategorie/gesetzentwerfe/kindemissbrauch-gesetzentwerfe/gesetz-zur-bekaempfung-sexualisierter-gewalt-gegen-kinder/>, dostęp z dnia 13.09.2022.

¹¹ Por. Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks karny w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl, str. 264 i nast, oraz Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks postępowania karnego w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl, str. 88 i nast.

¹² Por. Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks karny w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl, str. 250-264.

¹³ Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks postępowania karnego w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl, str. 148.

w której podejrzany będzie wywierał niedozwolony wpływ na pokrzywdzonego. Po zmianie postanowienia § 112 Kodeksu postępowania karnego taki areszt należy stosować także wobec sprawców, którzy są podejrzani o popełnienie czynów wykorzystania seksualnego dzieci z dwóch wyżej wymienionych norm prawnych. Reforma ta wynika ze skali znaczenia chronionych interesów prawnych dzieci. Ustawodawca postanowił doprecyzować proceduralnie poprzez włączenie przestępstw na tle wykorzystywania seksualnego dzieci do katalogu podstaw tymczasowego aresztowania za poważne przestępstwo.

Ponadto wprowadzono nowy przepis do Kodeksu postępowania karnego – jest to postanowienie § 48a StPO, które reguluje szczególną potrzebę ochrony świadków, jeżeli świadek jest jednocześnie pokrzywdzonym. Na mocy tego postanowienia należy dokonać kontroli, czy istnieje aktualne zagrożenie uszczerbku dla zdrowia świadka i odpowiednio zastosować środki prawnego określone §§ 168e¹⁴ lub § 247a StPO. Oznacza to, że możliwe jest zarządzenie przesłuchania świadka bez obecności sprawcy, można zarządzić postępowanie niejawnie zgodnie z § 171b ust. 1 Ustawy o ustroju sądów powszechnych. Należy także zdecydować z jakich pytań dotyczących życia osobistego świadka należy zrezygnować, albowiem mogą one narazić go na uszczerbek na zdrowiu – jest to postanowienie zgodnie z § 68a ust. 1 StPO w związku z § 48a ust. 1 StPO). W postanowieniu § 48a ust. 2 StPO określono, że postępowanie musi być prowadzone tak szybko jak to możliwe – przesłuchania i inne czynności muszą zostać szczególnie przyspieszone – w celu ograniczenia działających na niekorzyść poszkodowanego negatywnych skutków zdrowotnych.

¹⁴ Postanowienie to dotyczy sposobu przesłuchania świadka.

4. Przykłady z orzecznictwa a rola obrońców w postępowaniu dowodowym

Sprawy o wykorzystywanie seksualne dzieci wymagają przeprowadzenia bardzo rzetelnego postępowania dowodowego. Przed sądami dochodzi do różnego rodzaju spraw: mogą to być zarówno czyny polegające na posiadaniu, rozpowszechnianiu lub wytwarzaniu materiałów z pornografią dziecięcą jak i czyny polegające na wykonywaniu czynów nierządnych z udziałem dzieci. Pierwszy rodzaj spraw jest o tyle nieskomplikowany, że jako środki dowodowe służą materiały z pornografią dziecięcą zebrane przez organy ścigania. W Republice Federalnej Niemiec liczne są przypadki skazania za tego typu przestępstwo. Przykładem takiego postępowania karnego jest proces przed sądem w Moguncji, w którym czterech sprawców zbudowało sieć pornografii dziecięcej wykorzystując do tego dzieci z rodzinnego otoczenia¹⁵. Dzieci były odurzane środkami o działaniu psychotropowym. Materiał filmowy i zdjęciowy z wykorzystywania seksualnego dzieci był umieszczany w Darknecie (czyli Internecie niedostępnym ogólnie). Materiał dowodowy był obszerny i zawierał także nagrania dźwięku. W celu jego zdobycia stworzono specjalną grupę dochodzeniową. Powstanie specjalnych grup dochodzeniowych w tego typu sprawach to podstawa skuteczności organów ścigania.

W postępowaniu sprawcy zostali skazani w 29 przypadkach za poważne wykorzystywanie seksualne dzieci zgodnie z art. 176, 176c niemieckiego Kodeksu karnego (StGB), na kary pozbawienia wolności od lat 14 do lata 10. Jednocześnie sąd krajowy w Moguncji (Landgericht Münster) zarządził zastosowanie nadzoru prewencyjnego (§ 66 StGB). Podobnych spraw jest na terenie Republiki Federalnej Niemiec dość dużo. Są to sprawy, w których ze względu na zebrany materiał dowodowy sprawa w ocenie sądu jest wystarczająco wyjaśniona – jak w sprawie tzw. Elysium, czyli platformy internetowej o tej samej nazwie, gdzie czterech sprawców produkowało i rozpowszechniało filmy z pornografią dziecięcą¹⁶. Także w tej sprawie orzeczono wobec sprawców zastosowanie nadzoru prewencyjnego.

Postępowanie w sprawie wykorzystywania seksualnego dzieci jest postępowaniem niezwykle skomplikowanym ze względu na wiek dziecka. Odsetek fałszywych oskarżeń w tego

¹⁵ Münsteraner Missbrauchskomplex, Landgericht Muenster, wyrok z 6 lipca 2021 r., Az. 1 KLs 14/20.

¹⁶ LG Limburg an der Lahn - Urteil vom 7. März 2019 – 3 Js 7309/18 - 1 KLs, oraz postanowienie Bundesgerichtshof uchwała z dnia 15 stycznia 2010 – Beschluss 2020-2 StR 321/19.

rodzaju postępowaniach jest szczególnie wysoki. Ma to przede wszystkim jeden powód, a mianowicie problemy z właściwym przesłuchaniem dziecka, będącego domniemanym poszkodowanym. Dziecko powinno zostać przebadane przez wysoko wykwalifikowanych specjalistów. Możliwe są przypadki, gdy dzieci badane przez niedoświadczonego psychologa za pomocą sugestywnych technik zadawania pytań potwierdzają, że były wykorzystywane seksualnie, co nie odpowiada prawdzie. Badanie takie nie jest wystarczająco transparentne i często bardzo nieprzyjemna dla dziecka, a wyniki są interpretowane jednostronnie. Dla laików w tej dziedzinie brzmi to bardzo nieprawdopodobnie, ale zdarza się to dość często. Specjaliści medyczni, psychologiczni i kryminalni Policji są obecnie specjalnie przeszkoleni do stosowania takich technik przesłuchań, które mogą prawie wykluczyć sugestię. Ponieważ te osoby, które przesłuchują dziecko jako pierwsze, zwykle nie należą do tej grupy ludzi, niewłaściwa interpretacja zdarzeń może zostać przyjęta w chwili sporządzenia raportu¹⁷. W kontekście obrony przed zarzutem wykorzystywania seksualnego dzieci niezwykle wrażliwą kwestią jest właściwa ocena zeznań, ponieważ jest to konstelacja „zeznanie przeciwko zeznaniu”. Dlatego też nie tylko dla analizy psychologicznej wypowiedzi ważne jest właściwe przygotowanie zawodowe prawnika specjalizującego się w tej dziedzinie. Odpowiednie kwalifikacje zawodowe osób przesłuchujących dzieci w tym także sędziego i procesowego radcy prawnego są niezwykle istotne.

¹⁷ <https://kripoz.de/Kategorie/gesetzentwerfe/kinde-smisbrauch-gesetzentwerfe/gesetz-zur-bekaempfung-sexualisierter-gewalt-gegen-kinder/>, dostęp z dnia 13.09.2022.

Podsumowanie

Rola prawników w postępowaniu w sprawach o wykorzystywanie seksualne dzieci opiera się na rzetelnej pracy sędziów, prokuratorów i procesowych radców prawnych dziecka. Niemieckie ustawodawstwo wymaga odpowiednich kwalifikacji zawodowych polegających na fachowej wiedzy z zakresu prawa, praw dziecka, procedury karnej oraz ustawodawstwa socjalnego. Podstawowym warunkiem jest także posiadanie wiedzy z zakresu psychologii dziecka oraz wiedzy o komunikacji z dzieckiem pozwalającej na odkrycie prawdy.

Bibliografia

Literatura przedmiotu:

1. Frommel, w: Kindhäuser / Neumann / Paeffgen (Hrsg.), Strafgesetzbuch, NK-StGB, wydanie 5, 2017.
2. Dr. Franz Ziegler, Psychologe, Gewalt gegen Kinder, Konzept für eine umfassende Prävention, Familie & Gesellschaft, Sonderreihe des Bulletin Familienfragen, Bundesamt für Sozialversicherung, 2005.
3. Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks karny w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl
4. E. Tuora- Schwierskott, Rozwiązania w Republice Federalnej Niemiec na temat oferty pomocowej/profilaktyki skierowanej wobec potencjalnych sprawców wykorzystania seksualnego dzieci, www.efektywne-prawo.pl, Fundacja Instytut Prawa Ustrojowego 2022.
5. Ewa Tuora-Schwierskott, Niemiecki kodeks postępowania karnego w tłumaczeniu na język polski, wydawnictwo de-iure-pl

Opinie i analizy:

1. Opinia Policji Kryminalnej KriPO dotycząca *Gesetz zur Bekämpfung sexualisierter Gewalt gegen Kinder vom 16. Juni 2021*: BGBl. I 2021, S. 1810 ff.
2. Bekämpfung sexualisierter Gewalt gegen Kinder, Überblick über relevante Änderungen für die Beratungspraxis, Berlin, Bundeskoordinierungsstelle, 20.09.2021.

Akty prawne i orzeczenia sądowe:

1. Niemiecki kodeks postępowania karnego Strafprozeßordnung StPO z dnia 7 kwietnia 1987 (BGBl. I S. 1074, 1319), zmieniony ostatnio w dniu 25 marca 2022 (BGBl. I S. 571)
2. Niemiecki Kodeks karny - Strafgesetzbuch StGB z dnia 13 listopada 1998 (BGBl. I S. 3322), zmieniony ostatnio 11 lipca 2022 (BGBl. I S. 1082)
3. Ustawa o ustroju sądów powszechnych – Gerichtsverfassungsgesetz z dnia 9 maja 1975 (BGBl. I S. 1077), ostatnia zmiana 7 lipca 2021 (BGBl. I S. 2363)
4. Niemiecki Kodeks cywilny - Bürgerliches Gesetzbuch (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), zmieniony ostatnio w dniu 15 lipca 15. Juli 2022 (BGBl. I S. 1146)

5. Ustawa o ustroju sądów rodzinnych – FamFG – Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit vom 17. Dezember 2008 (BGBl. I S. 2586, 2587), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 24. Juni 2022 (BGBl. I S. 959)
6. Gesetz zur Bekämpfung sexualisierter Gewalt gegen Kinder vom 16. Juni 2021.
7. Münsteraner Missbrauchskomplex, Landgericht Muenster, wyrok z dnia 06.07.2021, Az. 1 KLS 14/20.
8. LG Limburg an der Lahn - Urteil vom 7. März 2019 – 3 Js 7309/18 - 1 KLS
9. Postanowienie Bundesgerichtshof uchwała z dnia 15 stycznia 2010 – Beschluss 2020-2 StR 321/19.

Źródła internetowe:

1. <https://kripoz.de/Kategorie/gesetzentwuerfe/kindesmissbrauch-gesetzentwuerfe/gesetz-zur-bekaempfung-sexualisierter-gewalt-gegen-kinder/>
2. https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav#__bgbl__%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27bgbl121s1810.pdf%27%5D__1663080759199
3. <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/BJNR006290950.html>
4. <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/BJNR001270871.html>
5. <https://www.gesetze-im-internet.de/gvg/BJNR005130950.html>
6. https://de.statista.com/themen/800/sexual-und-drogendelikte/#dossierContents__outerWrapper
7. <https://www.sexualstrafrecht.hamburg/falschbeschuldigung/falschbeschuldigung-statistik/>
8. <https://beauftragte-missbrauch.de/themen/definition/zahlen-zu-sexuellem-kindesmissbrauch-in-deutschland>